

PROEFTUIN NIEUW PUBLIEK

Groningen / Assen, 2020 - 2021

Projectleiding

Marjelle Over & Boris Brink, Stichting Kunst & Cultuur

Johan Kolsteeg, Research Center for Arts in Society, Rijksuniversiteit Groningen

rijksuniversiteit
groningen

Mogelijk gemaakt door:

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

VSBfonds,
iedereen doet mee

Wat en hoe

Op verzoek van de Minister van Cultuur is in 2018 een regioprofiel voor het Noorden opgesteld. Hierin staan het Noordelijke culturele ecosysteem en de ambities voor de komende jaren beschreven. In lijn met deze ambities is met vertegenwoordigers van de sector een aantal proeftuinen ontworpen op het gebied van meertaligheid, beeldende kunst en publieksbereik. Dit plan beschrijft de proeftuin Nieuw Publiek, een proeftuin op het gebied van publieksbereik.

Doel van de proeftuin

Het doel van de proeftuin is het delen van kennis en ervaringen omtrent het aanspreken van nieuw publiek, het ontwikkelen en testen van een nieuwe praktijk voor het betrekken van niet-bezoekers, en nieuwe kennis regionaal en nationaal beschikbaar maken. In de proeftuin wordt geëxperimenteerd met innovatieve benaderingen op basis van een analyse van bestaande theorie en praktijk op dit gebied. Alhoewel we breed kijken naar cultuur ligt de nadruk in deze proeftuin op gesubsidieerde podiumkunsten.

Podiumkunst aanbieders, beleidsmakers en publiek worden op nieuwe manieren met elkaar in contact gebracht om zicht te krijgen op intrinsieke redenen om wel of niet gebruik te maken van cultuur. Wat verwachten niet-bezoekers van cultureel aanbod? Wat zijn hun culturele waarden? En als het gaat om cultuurbeleid en de culturele praktijk: ondersteunt beleid de praktijk wel adequaat?

Achtergrond

De vraag of cultuur meer en nieuwe publieksgroepen kan bereiken is al decennia lang onderwerp van politiek gesprek, culturele praktijk en wetenschappelijk onderzoek. Er zijn daarin diverse perspectieven te onderscheiden. Bijvoorbeeld het perspectief dat het wegnemen van drempels cultuurbezoek zal bevorderen, dat je met slimmer gebruik van (big) data kunt inspelen op behoeftes van mensen, of dat inzetten op lokale verbindingen tussen cultuur en sociale agenda's actieve cultuurparticipatie zal verbeteren. Een vierde perspectief is aan te sluiten bij hoe mensen in het dagelijks leven cultuur ervaren en van daaruit te bouwen aan een inclusiever stelsel. Al deze perspectieven hebben een eigen geschiedenis in sociaal beleid, cultuureducatie of kunstmarketing, met verschillende veronderstellingen over wat cultuur is, wie de (niet)-bezoeker is, en over de gewenste relatie tussen kunstenaars, culturele instellingen, overheden en publiek.

Die relatie is complex en pas echt te begrijpen vanuit een integrerend perspectief. In deze proeftuin wordt dat integrerend perspectief gerealiseerd door alle typen belanghebbenden in het culturele ecosysteem te betrekken in een poging een nieuwe manier te vinden waarop zij zich tot elkaar kunnen verhouden. De proeftuin bestaat uit twee fasen: een integraal onderzoek en een experiment.

Aanpak

De proeftuin bestaat uit een theoretisch deel en een experiment. Allereerst wordt een overzicht gemaakt van bestaande perspectieven aan de hand van onderzoek en de inzichten van professionals ingeroepen om te komen tot een integraal perspectief op het hele ecosysteem: makers, publiek en overheid. Er wordt samengewerkt met LKCA, Boekman en het lectoraat Kunst en Maatschappij van de Hanze Hogeschool. De 'leergemeenschap community art', ondersteund door We the North, heeft kennis en ervaring opgedaan die we willen inzetten. Ook wordt er een kwantitatieve analyse uitgevoerd van beschikbare gegevens om te zien wat we gezamenlijk al weten van niet-bezoekers. Op basis van deze kennis ontwikkelen alle betrokkenen ideeën voor het experiment.

Experiment

Experimenteren betekent iets nieuws uitproberen, bijvoorbeeld nieuwe manieren om te communiceren met publiek, een productie tot stand te brengen of cultuurbeleid te maken. Het experiment duurt een half seizoen. Gegeven is wel dat het experiment alle typen actoren in het Noordelijke ecosysteem zal betrekken, dus makers, beleid vertegenwoordigers en niet-bezoekers. Werkend vanuit echte producties en omliggende processen wordt onderzocht hoe relaties tussen aanbieders en bezoekers kunnen worden ingericht. Zo wordt een tijdelijke regionale 'culturele democratie' ingericht. Het experiment zal door onderzoekers gevolgd en begeleid worden, resultaten worden verwerkt in een rapport met handvatten voor de praktijk. Deze tweede fase wordt gecoördineerd door Stichting Kunst en Cultuur (K&C).

Begeleidingscommissie

Een begeleidingscommissie zal feedback geven op het proces en de inhoud van het onderzoeksproces. De commissie bestaat uit Jantine Verver van de gemeente Leeuwarden, Marianne van de Velde van het Fonds Podiumkunsten, Jan Jaap Knol van de Boekmanstichting en Anne de Jong van de Provincie Drenthe.

Klankbordgroep

In het traject worden belanghebbenden betrokken bij het verder vormgeven van deze proeftuin. Belangrijk hierbij is dat zij zich in het onderzoek herkennen en zich betrokken voelen bij het proces.

Projectleiding

Onderzoek: Johan Kolsteeg is verbonden aan de vakgroep Kunst, Cultuur en Media, en aan het Research Center for Arts and Society van de Rijksuniversiteit Groningen. Hij doet onderzoek naar cultureel ondernemerschap, communicatie over kunst, en de relatie tussen de culturele praktijk en beleid. Hij heeft een achtergrond als programmeur en producent in de klassieke en hedendaagse muziek, en hij is lid van de Kunstraad Groningen.

Proeftuin: Boris Brink + Marjelle Over (K&C). K&C is een expertisecentrum en projectorganisatie op het gebied van cultuureducatie, cultuurparticipatie, cultuurinnovatie en cultuurbeleid. K&C werkt vanuit én met de kunsten om de culturele infrastructuur in Drenthe, Groningen en daarbuiten te versterken. Centraal hierbij staat het vooruit helpen van de ander, zowel inhoudelijk als organisatorisch.

Inhoudelijke uitgangspunten

Het vinden van een nieuw publiek draait om het beter begrijpen van de aansluiting tussen cultureel aanbod en de leefwereld van mensen.

Het is belangrijk de betekenis van het aanbod voor de (niet-)bezoeker beter te onderzoeken. Wat betekent 'een gevarieerd aanbod' voor bijvoorbeeld jongeren? Wat betekent de dagelijkse culturele ervaring voor hen? Bij die ervaring en betekenis moet het gesprek over deelname starten. Daarmee gaat deze proeftuin eigenlijk terug naar de basis, de ervaring van cultuur.

Deze proeftuin kijkt naar de leefwereld van niet-bezoekers.

Deelnemende makers en instellingen zijn autonoom

Publieksontwikkeling door participatieve contexten kan de drempel tot cultuur verlagen maar kan ook ervaren worden als een tegenspraak met de behoefte om artistiek hoogwaardig of autonoom te werken. Tegelijk is het voor deze proeftuin belangrijk om te leren van ervaringen en methoden uit het veld van cultuurparticipatie.

Deelnemers aan de proeftuin zijn autonoom in de afweging of en hoe ze op basis van nieuwe kennis over niet-bezoekers hun praktijk willen veranderen.

Hoe kan de bestaande praktijk effectief door beleid ondersteund worden?

Het bereik van nieuw en breder publiek is al decennia een dagelijkse zorg van culturele aanbieders. Aanbieders hebben daarmee veel praktische ervaring en kennis opgebouwd over wat werkt en wat niet. Beleid maakt niet altijd goed gebruik van deze kennis en ervaring. Een belangrijke vraag is hoe de rol van de overheid en aanbieder daarin zouden kunnen veranderen zodat overheidsbeleid beter gebruik maakt van praktijkkennis en die praktijk beter kan ondersteunen.

Deze proeftuin bekijkt het systeem van aanbieder, consument en beleid als één geheel.

Belang van het onderkennen van regionale culturele identiteit

Het beleid over deelname aan cultuur wordt op landelijk niveau bedacht en lokaal uitgevoerd. Daardoor kunnen specifieke lokale karakteristieken onderbelicht blijven. Het is belangrijk dat we kijken naar hoe het Noordelijke culturele ecosysteem werkten en waarom die praktijk past bij onze regio met eigen culturele beleidsdoelen, eigen culturele sleutelposities en eigen opvattingen over kwaliteit.

Deze proeftuin ziet regionale culturele identiteit als een belangrijke aspect van cultuurparticipatie.